

A PÁL UTCAI FIÚK NYOMÁBAN

KÉSZÍTETTE: GÖDRI RÉKA, GÖDRI ZSÓFI, REZSŐ BOGLÁRKA

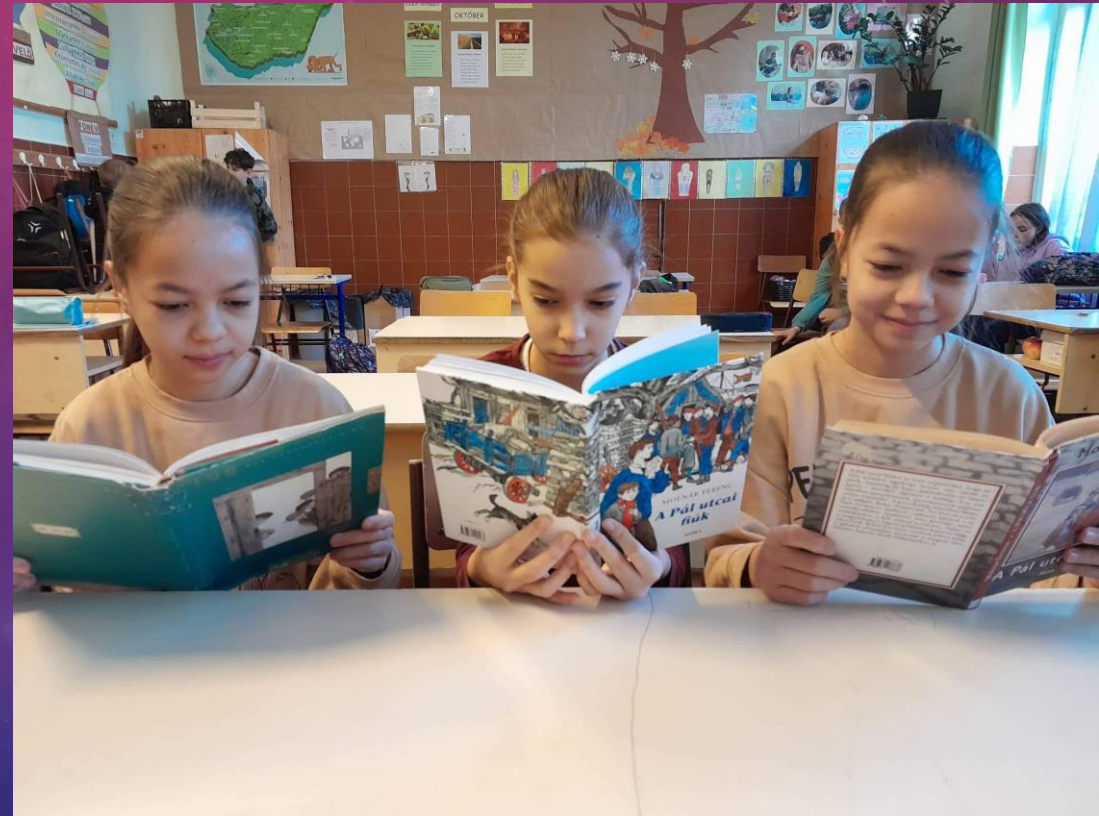
AHOGY ELKEZDŐDÖTT

Úgy ismerkedtünk meg Molnár Ferenc A Pál utcai fiúk című regényével, hogy 5. osztályban ez volt a kötelező olvasmányunk.

Szeretnénk bemutatni azokat a helyszíneket, ahol a könyv játszódik.

Újraolvastuk a regényt, és összegyűjtöttük, hogy merre jártak a Pál utcai fiúk.

Mi is végigjártuk a helyszíneket, és sok fotót készítettünk.

A PÁL UTCAI FIÚK ISKOLÁJA

Az iskola, amelyben a regény több jelenete játszódik, a Református Főgymnasium volt, a Lónyay utca 4/c. alatt.

„Az iskola nagy folyosója megnépesült. A többi osztályok is ontották magukról a fiúkat, nagy kavarodás, sietés, csoszogás lett úrrá a máskor csendes, nagy ablakos folyosón.”

Régen az első emeleten az igazgatói iroda, a természettan terem, és gyűjtemény terem, 6 tanterem, gyermekkönyvtár, földrajzi gyakorló helyezkedett el a tanári szobával.

Gyermekkorában ebbe a
gimnáziumba járt a regény
szerzője, Molnár Ferenc is (akkor
még Neumann Ferenc néven).

Az épületben ma a Szent-Györgyi Albert
Általános Iskola és Gimnázium működik.

MÚZEUM-KERT

„A Múzeumban tegnap megint einstandot csináltak!”

Egy régi kép a Múzeum-kertről

Az einstand pesti gyerekszó volt. Mikor valamelyik erősebb fiú golyózni akart, és látott magánál gyöngébbet, és a játékot el akarta venni tőle, akkor azt mondta: einstand. Jelentése: az erős fiú hadizsákmánynak nyilvánítja a golyót, és aki ellenállni merészel, azzal szemben erőszakot fog használni.

MA ÍGY LÁTHATJUK

A Nemzeti Múzeum épülete 1846-ra készült el. A kert első fáit 1855-ben ültették. A Múzeumkert végleges alakját 1880-ban nyerte el. Régen is szívesen sétáltak itt az emberek és játszottak a gyerekek.

A VII. kerületi Práter utcában található Szanyi Péter szoborcsoportja, amely az einstand pillanatát mutatja be.

A GRUND

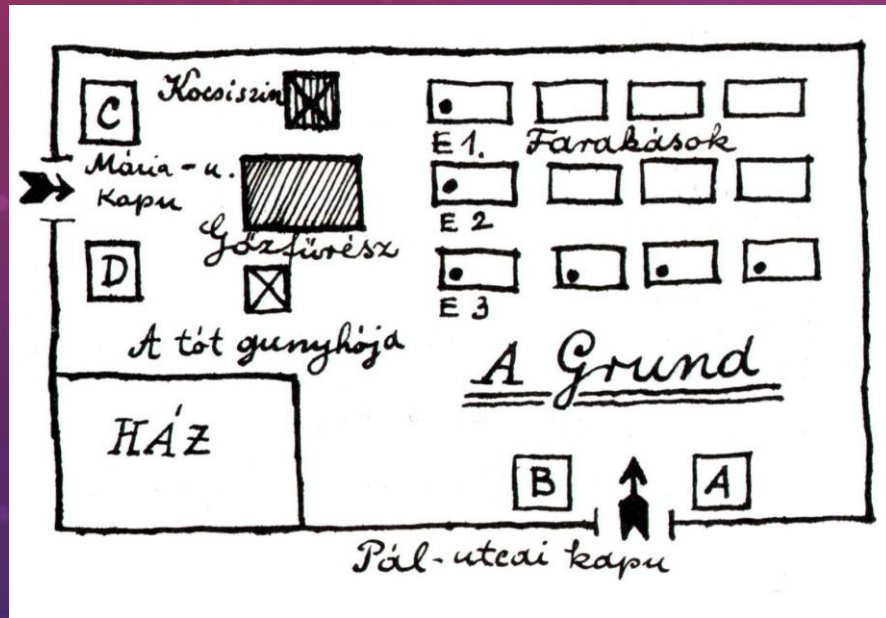
A grund a Pál utca és a Mária utca közötti üres telken állt. Később egy háromemeletes házat építettek a helyére.

„A Pál utca sarkán volt a grund, tele farakásokkal. A kapu mellett kis házikóban őr lakott, aki a fára vigyázott. Dohányt és gyufát vittek az őrnök, hogy beengedjen a grundra.”

„Jobbról-balról két nagy ház határolja, s hátul... igen, hátul volt az, ami a grundot nagyszerűvé, érdekessé tette. Itt tudniillik egy másik nagy telek következett. Ezt a másik nagy telket egy gőzfűrészelő cég bérelte, s a telek telis-tele volt farakásokkal. Valóságos labirintus. Aki mégis nagy nehezen keresztülvergődött rajta, az egy kis térre jutott, amelyen kis házikó állt. Ez a házikó volt a gőzfűrész.”

2007-ben a Nagy Templom utcában kialakítottak egy játszóteret, amely a grund mintájára készült, farakásokkal.

A grund alaprajza

KÖZTELEK UTCA (DOHÁNYGYÁR)

Egy régi kép a dohánygyárról

„Csónakos hátra maradt Nemecekkel. Mikor Boka hátra fordult felénk, mind a ketten a dohánygyár egyik pinceablakánál állottak, melyre vastag, sárga rétegben rakódott le a finom dohánypor.

-Tubák! – kiáltotta vígan Csónakos, újra süvített egyet, és telegyömöszölte az orrát a sárga porral.”

Budapest második dohánygyára a Ferencvárosi Dohánygyár volt. Az üzemi épületek a Köztelek utca- Üllői út- Kinizsi utca által határolt területen álltak. Itt dohányipari termékeket, cigarettát, szivart és burnót is előállították.

A burnót finom dohánypor, amelyet az orra szippantottak fel. Csónakos és Nemecek is ezt tették a regényben.

MA ÍGY LÁTHATJUK

A dohánygyári korszakban kétszer, 1885-ben és 1904-ben pusztított nagyobb tűzvész a gyár épületegyüttesében. Az épület jelenleg a Dunamelléki Református Egyházkerület székháza.

FÜVÉSZKERT

„Némán mentek egymás mellett, s negyedóra alatt kiértek a Fűvészkerthez. A kőfal mögül ijesztően meredtek feléjük a nagy fák, melyek most kezdtek lombosodni. A szél zúgott a friss lomb között, sötét volt, és ahogy elterül előttük az óriási Fűvészkert a maga titokzatos, zárt kapujával, rejtelmesen susogva, megdobbant a szívük.”

Az eredetileg angolpark-stílusban létrehozott kert, a természetes forrással táplált tóval, szigettel, műromokkal érdekes látványt nyújtott a látogatóknak.

1984-ben az előregedett, régi kis üvegházak helyén korszerű, új bemutatóház épül, majd egy évvel később még egy üvegház, melyben a gyűjtemények gyarapítására és az eladásra szánt növények szaporítása folyik.

A VÖRÖSINGESEK ISKOLÁJA

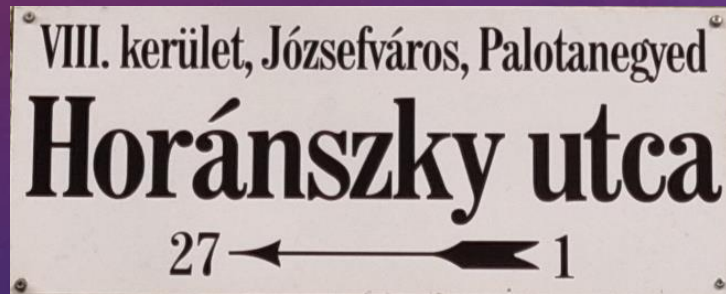
Egy régi kép az iskola tanterméről és az egykori diákokról

„A vörösingesek a józsefvárosi reáliskolába jártak, s így a gimnázium a Pál utcaiaknak kívánta a győzelmet. Sőt némelyek egyenesen az iskola becsületét kötötték ehhez a győzelemhez.”

A reáliskolák és a gimnázium természetes riválisa volt egymásnak. A reálisták a természettudományos és műszaki tárgyakat tanulták nagyobb hangsúllyal, főleg az iparos és kereskedelmi pályákra készítették fel itt a fiúkat.

A vörösingesek iskolája egykor a Zerge utcában volt. Ma is áll ez az épület, a Vörösmarty Gimnáziumnak ad otthont, csak az utca neve változott, a Horánszky utcára.

KINIZSI UTCA

Boka lakását a Kinizsi utcába helyezi Molnár Ferenc a regényben.

„Nemecsek Ernő pedig, vagy ha így jobban tetszik: nemecsek ernő, rohant a Kinizsi utca felé, ahol Boka lakott egy kis, szerény földszintes házban.”

Valójában Neumann Mór (Molnár Ferenc édesapja) bérelt lakást 1887-88-ban az Üllői és Kinizsi sarkán álló épületben.

RÁKOS UTCA

-A vezérünk azzal is megbízott, hogy kérdezősködjünk, mi van Nemicsekkel. Azt hallottuk, hogy beteg. És ha beteg, akkor arra is megbízásunk van, hogy meglátogassuk, mert olyan bátran viselkedett a múltkor nálunk, hogy mi az ilyen ellenséget nagyon becsüljük.

-A Rákos utcában lakik, a harmadik szám alatt. Nagyon beteg.

MA ÍGY LÁTHATJUK

Nemeček Ernő a regényben a Rákos utca 3. számú házban, egy többlakásos földszintes épületben lakott. Azóta megváltozott az utca neve és az épület is, a Hőgyes Endre utca 3. szám alatt ma unitárius templom található. A ház falán emléktábla utal Nemeček Ernő regénybeli lakhelyére.

FORRÁSOK

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, Móra Könyvkiadó, Budapest, 2020

Mészöly Ágnes: A Pál utcai fiúk - Rajongói kézikönyv, Móra Könyvkiadó, 2021

<https://pim.hu/archivum/puf/object.9f290fa8-6efb-47c2-853c-f65e48b38de6.ivy.html>

<https://www.jegy.hu/person/molnar-ferenc-8220>

<https://pim.hu/archivum/puf/object.9f290fa8-6efb-47c2-853c-f65e48b38de6.ivy.html>

<https://dohanymuzeum.hu/budapest-ferencvarosi-dohanygyar>

https://pestbuda.hu/cikk/20190816_nemecsek_erno_uj_szobra_a_fuveszkert_medencejebe_kerult

<https://www.fuveszkert.org/a-fuveszkert-tortenete/>

<https://pim.hu/archivum/puf/object.ef5efdd0-c334-4a2b-9b07-c867b162c4bc.ivy.html>

<https://mnm.hu/hu/muzeumtortenet/muzeumkert>

<https://pim.hu/archivum/puf/object.052b8eb4-0a37-410f-886d-60f4923e1f7f.ivy.html>

<https://pim.hu/archivum/puf/object.968f82e7-cc36-4a5d-a0cf-3a45dada587a.ivy.html>